

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 21

Indhold

- **MARK**
 - Aktuelt i marken
 - Vinterraps
 - Håndtering af rapsstub
 - Vårsæd
 - Etablering af frøgræs
 - Vedligehold dræn og grøfter efter høst
 - Jordprøver – bestil gerne nu
 - Efterafgrøder i 2023
 - Sortsudbytter i vinterbyg
- **REGLER OG TILSKUD**
 - Frist for indberetning af handelsgødning

MARK

Aktuelt i marken

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Høsten 2023 er kommet i gang, men med store udfordringer med ustadigt vejr efter et langt forår med tørke og deraf tørkeramte afgrøder. Udbyttene svinger meget, afhængig af mulighed for vanding. Om 10 dage skal efterafgrøderne være etableret og det giver selvfølgelig anledning til overvejelser om muligheder for at opnå dette mål.

Vinterraps

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Der mangler stadig at blive høstet en del rapsmarker. Det hårde vejr der har været de sidste dage, har været hård ved skulperne og det er et år som i år, det betaler sig at have sorter med skulpeopspringsresistens.

Stubben efter vinterraps, kan give anledning til meget frø- og græsukrudt som bør begrænses inden etablering af ny afgrøde. En meget tæt afpudsning kan fjerne de meste, men ved gengroet rodokrudt, bør dette nedvisnes med glyphosat. Vi anbefaler i øvrigt nedvisning før såning, hvis man ikke har Kerb til rådighed og altid ved reduceret jordbrug.

Ved en god og omhyggelig pløjning kan mindre ukrudt og spildplanter dækkes, her er det ofte nok med nedvisning af sammenpløjninger og lign.

Nye rapsmarker er allerede spiret frem og de sidste ønskes sået inden udgangen af august, gerne før. Hold godt øje med snegle og rapsjordlopper. Læs mere i TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 20.

Håndtering af rapsstub

Af planterådgiver Niels Holmgaard

Langt de fleste rapsmarker er nu ved at være høstet. Det efterlader udgangspunktet for næste sæsons gode hvedemarker, men udgangspunktet er meget varierende fra mark til mark. Nogle rapsmarker er efterladt med en kort stub, og næsten ingen bundukrudt, mens andre står med lange kraftige og forgrenede stubbe, og/eller masser af bundukrudt. Så for at lykkedes med en vellykket hvedeetablering efter rapsen, er det vigtigt at du på markniveau vurderer udgangspunktet og lægger en plan ud fra det.

Skal marken pløjes, skal du lave en kritisk vurdering af, om ploven kan håndtere at lave en perfekt nedpløjning stub og ukrudt, så det sikres, at der ikke er ukrudt, der overlever ind i næste afgrøde. Stubben skal også være nedpløjet så godt, at såmaskinen ikke trækker dem op af jorden igen, for så følger der som regel lidt ukrudt med op også. Vurderes det at ploven ikke kan håndtere stubben og ukrudt, vil jeg anbefale af marken afpudsnes, fremfor stubharves, da afpudseren er bedre til at neddele stubbene og ukrudtet. En harvning giver ofte en ujævn overflade og kan i værste fald slæbe dynger sammen. Derud over vil jeg anbefale at lave en glyfosat bekæmpelse af de yderste meter samt sammenpløjninger og pletter med meget bundukrudt, hvor den optimale pløjning kan blive udfordret.

Er planen at etablere næste afgrøde pløjefrit, skal det vurderes om såmaskine og harve kan håndtere stubben og bundukrudt. Vil stubben udfordre gennemgangen i maskinerne, vil jeg også her anbefale at lave en afpudsning, til at neddele plantematerialet, fremfor en øverlig harvning. I år vurderer jeg at der ikke er det store behov for en øverlig harvning, for at få spild- og ukrudtsfrø til at spirer. Det har den seneste tids nedbør så rigeligt sikret. Dog kan en øverlig harvning i 2-3 cm forstyrrer væksten af småt frøukrudt i bunden af stubben, så det ikke bliver alt for kraftigt, inden der skal laves såbed om en måned. Er der områder i marken med meget bundukrudt, vil jeg anbefale en glyfosatbehandling af de områder senest 2-3 uger inden forventet såning, for at ukrudtet kan nå at nedvisne og slippe jorden, så det er muligt at lave et ordentligt såbed her også. Er der meget græsukrudt i marken, hvilket vi ser i marker der ikke er behandlet effektivt med Kerb, kan det være risikabelt at satse på pløjefri etablering. Græsukrudtet vil ofte have haft et stort tab af frø, der nu ligger i marken. Chancen for at alle frøene spirer på en gang, så de kan bekæmpes effektivt med glyfosat inden såning, er lille. Det kan ende i store udfordringer med græsukrudt, der kan blive et dyrt bekendtskab.

Findes der rodukrudt som kvik, gråbynke og tidsler i rapsstubben, har du gode muligheder for at bekæmpe dem med glyfosat, men det skal være inden en eventuel jordbearbejdning. Desværre ser vi også pletter med agerpadderok i nogle marker. Disse kan ikke bekæmpes kemisk nu, så her er bedste løsning nok en afpudsning, og måske en lidt kraftigere jordbearbejdning inden såning. Og så skal du huske at følge op med en effektiv bekæmpelse af agerpadderokken til foråret med et hormon middel.

Billede 1 Nedvisning af de yderste meter inden pløjning er ofte en god ide, da den gode pløjning kan være udfordret af indvandrende ukrudt.

Billede 2 Sådanne pletter bør afpudses, inden det forsøges harvet eller pløjet

Billede 3 Denne plet bør nedvisnes snarest, da det ellers bliver svært at lave et pløjefrit såbed

Billede 4 Her vil en øverlig harvning kunne begrænse væksten i frøukrudtet, så det ikke bliver for stort inden der skal laves såbed om en måned.

Vårsæd

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Der er rigtig mange marker med store områder med genvækst og der er mange steder en tendens til to hold af grønskud. De der er længst fremme, kan måske nå at komme med en kerne der kan anvendes, mens andre er langt bagefter og vil ikke kunne bidrage med noget.

Det bør overvejes at nedvisne ved første mulighed, for at kunne nå at så efterafgrøder, hvis dette er planlagt. Dette vil dog resultere i en senere etablering af efterafgrøder med reduktion i kvælstofkvoten. Er kornet på kontrakt, kræver det en snak med modtageren om ændring af kontakten, inden man gør noget. Husk 10 dages sprøjte frist. En anden mulighed kunne være at skårlægge vårbyg og høste 3 dage senere. Dette kræver dog stor sikkerhed for tørt vejr, hvilket er vanskeligt at opnå med den vejruddigt der er pt.

Etablering af frøgræs

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Det er vigtigt at få sået i et godt såbed, så frøgræsset kommer godt fra start. Det kræver en omhyggelig pløjning, for at få spildkorn og ukrudt helt væk. Dernæst skal marken være jævn med ensartet pakning, da det hjælper til at sikre en tilsvarende ensartet sådybde og mindsker udfordringerne ved høst. Sådybden skal være 1,5-2 cm. Sildige sorter sås senest sidst i august og tidlige sorter sås senest først i september.

Når frøgræs etableres om efteråret får græsukrudt gode kår, og derfor skal du være opmærksom på ukrudtsbekæmpelsen.

Vi anbefaler altid 0,1 l/ha DFF + spredklæbemiddel før fremspiring mod 1-årigt rapgræs. Vigtigt at frøet er dækket med minimum 1 cm jord.

Dernæst kan 0,5-0,6 l/ha Boxer benyttes, hvis der er mange enårige rapgræs. Boxer kan bruges frem til stadie 12 og medfører at halmen ikke må opfodres. Husk på de særlige regler for brug af Boxer (Prosulfocarb) særligt at undgå at sprøjte i varmt vejr og altid minimum anvende dyser med 75 % afdriftsreduktion.

Til tokimbladet ukrudt kan 7,5 g/ha Express 50SX + spredklæbemiddel bruges, når udlægget har 2-3 blade, og ukrudtet endnu er småt med 1-4 blade.

Vedligehold dræn og grøfter efter høst

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Det meget våde forår synliggjorde hvor dræn og grøfter trænger til et eftersyn, og måske er det endnu engang synligt nu. Ideelt set skal vedligehold af dræn og grøfter foregå på tør jord. Derfor er det et godt tidspunkt lige efter høst, hvor jorden ofte er tør og inden der evt. sås vintersæd.

Jordprøver – bestil gerne nu

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Udtagning af jordprøver er især vigtigt for at kunne holde et reaktionstal inden for det ønskede interval på den enkelte mark. Derudover får du også opdateret niveauerne for næringsstofferne P, K og Mg. Dette er meget vigtigt for økonomien i planteavl. Der bør udtages jordprøver for hver 5-7 år og ved behov få kalket den nødvendige mængde ud ved næste mulighed.

Derudover er der følgende forhold, hvor du bør være opmærksom på udtagning af jordprøver:

- På kvægundtagelsesbrug, når lovgivningen kræver det (min. hvert. 4. år)
 - På nyforpagtede eller tilkøbte arealer, hvor analysetallene ikke er kendte
 - Ved opløjning af vedvarende græs, rydning af hegn og lignende
 - På arealer, hvor væksten har været dårlig i de senere år og udbytterne utilfredsstillende
 - Hvis kalkning eller tilførsel af fosfor, kalium eller magnesium er udeladt gennem flere år
 - Hvis fosfortallene er lave og fosforloftet er den begrænsende faktor
-

Efterafgrøder i 2023

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Rigtigt meget omkring efterafgrøder er som det plejer, med der er til dette efterår kommet nogle mindre ændringer i forhold til efterafgrøder.

MFO efterafgrøder findes ikke længere

For det første findes kategorien MFO efterafgrøder ikke længere. MFO efterafgrøder kunne bl.a. være græsudlæg, hvor det var vigtigt at indmelde, hvis dæksæden først blev høstet efter 20 august. Dette er ikke nødvendigt længere.

MFO efterafgrøder der blev udsået omkring høst skulle være en blanding, men dette krav er også bort. Det er dog stadig vores anbefaling at benytte en blanding, da det giver en god forsikring da arterne komplimenterer hinanden. Læs mere om disse overvejelser i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 19**.

Efterafgrøder kan IKKE efterfølges af slåningsbrak i 2024

Dette års efterafgrøder kan ikke efterfølges af slåningsbrak i 2024. Efterafgrøderne kan dog fortsat efterfølges af blomster- og bestøverbrak, som i den sammenhæng sidestilles med en forårssået afgrøde.

Spildfrø kan indgå i dækningsgraden

Det er muligt at lade planter opvokset fra spildfrø af godkendte efterafgrødearter indgå i dækningsgraden ved kontrol af efterafgrøder. Der ændres ikke ved kravet om, at efterafgrøderne skal etableres efter normale driftsmæssige principper, ligesom minimumskravet til dækningsgrad forbliver uændret.

Kvotereduktion ved brug af fleksible frister

I planperioden 2023/24 er det, ligesom tidligere, muligt at anvende fleksible frister for udsåning af efterafgrøderne. Etableringsdatoen kan udskydes i perioden mellem 21. august til 7. september under forudsætning af, at kvælstofkvoten reduceres. Som tidligere kan kvotereduktionen beregnes på baggrund af så-intervaller. Som i

foregående år er der 3 så-intervaller. Sår du dine efterafgrøder efter 20. august skal dit "Gødningskvote- og efterafgrødeskema" rettes. Kontakt din planterådgiver så det kan blive rettet.

Hvis efterafgrøderne sås med præcisionsudstyr og der kan generes log-filer for såningen, kan kvotereduktionen opgøres på dagsbasis i stedet for så-intervallerne i tabel 1. spørg din planterådgiver hvis dette er relevant for dig.

I tabel 1 kan du se de 3 mulige så-intervaller, og om du vil anvende en reduktion af kvælstofkvoten eller en reduktion af opsparede efterafgrøder ved etablering af efterafgrøderne i et af disse intervaller.

Tabel 1 Oversigt over så-intervaller, reduktion af hhv. N-kvoten og opsparede efterafgrøder ved sen etablering af efterafgrøder udlagt i perioden mellem 21. august og 7. september 2023.

Interval	Reduktion i kvælstofkvoten i kg N/ha efterafgrøder		Reduktion i virksomhedens opsparede efterafgrøder (ha)
	Under 80 kg N/ha udbragt organisk gødning i planperioden 2021/2022	80 kg N/ha eller mere udbragt organisk gødning i planperioden 2021/2022	
21. - 24. august 2023	9 kg N/ha	15 kg N/ha	0,08
25. - 28. august 2023	17 kg N/ha	27 kg N/ha	0,15
29. august - 7. september 2023	30 kg N/ha	48 kg N/ha	0,28

Alternativer til efterafgrøder

Det er stadig muligt at indmelde alternativer til efterafgrøderne, her er ingen ændringer i forhold til tidligere. Det vil sige, at hvis det lykkes at så vintersæden tidligt (senest d. 7. september), så kan 2 ha vintersæd erstatte 1 ha efterafgrøder. Ligeledes kan det også stadig nås at indmelde mellemafgrøder (dvs. mellemafgrøder sået senest d. 20. juli og som fjernes tidligst d. 20. september). Fælles for alle gælder, at det skal indmeldes senest d. 10. september.

Sortsudbytter i vinterbyg

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Vinterbyggen er nu høstet og resultatet fra landsforsøgene ligger klar. Sorten NOS Contador fra Nordic Seed er årets topscorer med et udbytte på 96,5 hkg/ha. NOS Contador har også klaret sig bedst i sortsforsøget ved Holstebro. Resultatet skal ses i lyset af den forgangne vækstson og understreger, at 2-radede sorter bedre klarer underoptimale vækstbetingelser/jordbund. Et godt resultat af to-radede sorter forudsætter dog en god mangan-strategi. Mht. mangan-følsomhed er de fleste af de 6-radede til gengæld mere robuste end de to-radede.

Blandt de 6-radede sorter, er det efterhånden hybriderne, der dominerer markedet. For at kompensere for merprisen for udsæd, skal hybriderne sås tidligt, med lav udsædsmængde. OBS at mange marker ikke egner sig til tidlig såning p.g.af ukrudtsproblemer. I vinterbyg er der stærkt begrænsede muligheder for effektiv græs-ukrudtsbekæmpelse.

Sortsblandingen har med hensyn til merudbytte for svampebekæmpelse, klaret sig på middel niveau på udbytte og givet 7,4 hkg/ha for svampebekæmpelse på landsniveau. Der har ikke været en klar effekt af sortsblandingen på linje med sortsblandinger af vinterhvede. Resultatet skal dog ses i lyset af, at der ikke tilstrækkelig statistisk sikkerhed.

Har du lyst til at studere resultaterne nærmere så kig på sortinfo.dk. Siden opdateres løbende med øvrige analyser for vinterbyg, men også med de resterende afgrøder. Når alle forsøg i en afgrøde er høstet, bringer vi resultatet her i TILVÆKST Salgsafgrøder.

Tabel 2 Årets resultater fra landsforsøgene. I den kommende tid vil Sortinfo.dk blive opdateret efterhånden som flere analyser bliver udført.

	Kerne- udbytte (fht)	Kerne- udbytte (hkg/ha)	Kerne- udbytte Holstebro (hkg/ha)	Merudb. for svampebe- kæmpelse (hkg/ha)	Hekto- litervægt (kg/hl)	Råprotein i tørstof (%)	Lejesæd (kar. 0 - 10)	Type (2- eller 6-radet)	Hybrid
LSD*	4	4		ns	1	-	-	-	-
Blanding,vi-byg2	100	92,9	118,6	7,4	67,3	10,0	1,3	2R	
NOS Contador	104	96,5	127,8	4,1	67,2	9,4	1,3	2R	
SY Loona	102	95,0	122,3	2,8	67,3	9,6	3,0	6R	X
SY Dakoota	101	93,5	124,5	9,3	65,6	9,8	1,0	6R	X
Jettoo	101	93,5	118,3	5,4	63,4	9,7	2,0	6R	X
Alaska	100	93,3	109,4	6,4	66,6	10,1	0,3	2R	
SY Scoop	100	93,2	115,2	3,3	64,8	9,7	1,7	6R	X
SU Midnight	99	92,2	122,1	8,7	64,8	9,6	1,7	6R	
Valerie	98	91,4	111,7	2,9	69,0	9,8	0,3	2R	
LG Globetrotter	98	90,9	117,8	4,9	69,5	10,2	2,0	2R	
Orcade	98	90,9	114,0	2,3	67,9	10,5	1,0	2R	
Cleopatra	97	90,4	113,8	2,2	67,0	10,4	0,3	2R	
KWS Tardis	97	90,3	116,7	1,0	68,2	10,0	0,7	2R	
Bordeaux	96	89,0	113,1	6,0	69,1	10,0	1,0	2R	

Blandingen består af: Alaska, KWS Tardis, KWS Kosmos og LG Globetrotter.
 *LSD er den forskel der skal være på værdierne for at der er statistisk forskel på sorterne.

REGLER OG TILSKUD

Frist for indberetning af handelsgødning

Af planterådgiver Henrik Otto Clement

Husk at fristen for indberetning af overførsel af handelsgødning til andre via leverandørregistret for gødningsleverancer er den 1. september 2023. Kontakt din planterådgiver, hvis det giver anledning til spørgsmål.